

Рожелюк В. М.,
д. е. н., доцент, професор кафедри обліку
в державному секторі економіки та сфері послуг,
Тернопільський національний економічний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ В УПРАВЛІННІ ПЕРЕРОБНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Формування ефективної організації бухгалтерського обліку, а в більш широкому розумінні – системи обліку, вимагає врахування низки умов і чинників, а також вимог, які ставляться в сучасних умовах до інформації, яка нею продукується. Важливість врахування цього важеля впливу на економічну ефективність випливає з тези про те, що за різними даними інформація з системи бухгалтерського обліку займає від 70 до 85 % у загальному обсязі інформаційного масиву підприємства [1]. Основні напрями використання облікової інформації охоплюють не лише контроль та оцінку, а й планування (табл. 1).

Таблиця 1

Основні напрями використання облікової інформації управлінцями

Напрямок використання	Суть напрямку
Контроль	Забезпечення достовірності облікової інформації щодо діяльності підприємства або використання його ресурсів
Оцінка	Оцінювання значення минулих і майбутніх подій
Планування	Одержання інформації про бажані ділові угоди та інші економічні події, а також вплив на організацію, використання цієї інформації як основи для побудови схеми дій, якої слід дотримуватися у подальшому

Загалом бухгалтерська інформація, заснована на ефективній організації обліку, є важливою для бізнесу, по-перше, тому, що допомагає менеджерам планувати і контролювати діяльність компанії; по-друге, дає можливість оцінити ситуацію компанії ззовні, що є важливою обставиною для традиційних користувачів. З позиції контролю така інформація важлива як важіль впливу на ефективність діяльності загалом і використання ресурсів зокрема [2].

Досягнення максимальної адаптації організації бухгалтерського обліку до сучасних інформаційних запитів і формування необхідних для різних рівнів

управління облікових даних вимагає вжиття заходів для встановлення оптимального рівня їх деталізації.

Отримати максимально потрібні облікові дані можна лише за допомогою інформаційної технології, яка включає: прийоми, способи і методи застосування засобів обчислювальної техніки при виконанні функцій збору, обробки, зберігання, передачі та використання даних; сукупність методів, способів, прийомів і засобів обробки документованої інформації, включаючи програмні засоби, і регламентованого порядку їх застосування; сукупність способів реалізації інформаційних процесів при виробництві інформаційного продукту; сукупність методів, пристроїв і виробничих процесів, що використовуються людьми для збору, зберігання, обробки та розповсюдження інформації. Хоча інформація про господарську діяльність є безпосереднім підсумком інтелектуальної діяльності процесу відображення, вона погано сприймається без свого носія – форми результату відображення. Тому система обліку повинна готувати не просто інформацію, передбачену його завданнями, сформованими на основі мети діяльності підприємства, а й забезпечувати таке її представлення для внутрішніх управлінських потреб, яке б не створювало непорозумінь між бухгалтерією й іншими структурними підрозділами – користувачами облікової інформації.

Метою обліку в сучасних умовах обмеженості ресурсів і нестабільності є уможливлення беззбиткового функціонування. При цьому іншою, не менш важливою метою, яка стосується юридичної сторони функціонування підприємства, є розвиток обліку як інформаційної бази, в тому числі для захисту своєї інформації, як законної діяльності, що забезпечує сплату податків, соціальний захист працюючих, збереження, ефективного використання та примноження майна. Зважаючи на такі загальні цілі, кожне підприємство визначає тільки йому притаманну мету діяльності, яку не завжди всі знають і яка має виключний вплив на організацію бухгалтерського обліку в ньому. Звідси господарі (власники) формують мету обліку. Вичерпно її може сформулювати лише головний бухгалтер разом з іншими спеціалістами, виходячи з технології виробництва, форм надання послуг, складу фахівців тощо.

Щодо завдань бухгалтерського обліку, то до їх складу традиційно входили відображення господарської діяльності й забезпечення контролю за збереженням майна підприємства. Однак сучасне поняття бухгалтерського обліку набагато ширше такого звичного розуміння. Дедалі частіше бухгалтерський облік виступає як засіб, необхідний для прийняття управлінських рішень у поєднанні з контрольними функціями за процесами виробництва. Якщо раніше основні завдання визначалися як точний облік: а) господарських засобів, б) витрат на виробництво продукції, в) нарахувань і

перерахувань до бюджету податків та контроль за ресурсами, то сьогодні, на нашу думку, цей перелік необхідно доповнити завданнями – оцінити: рівень і динаміку показників прибутку; використання прибутку; фінансову стійкість підприємства; показники собівартості продукції; показники рентабельності; ліквідність балансу і платоспроможність підприємства тощо. Загалом перераховані аспекти більшою мірою стосуються не стільки звичайного відображення господарських операцій та їх результатів, скільки до опрацьованих даних і отримання вихідної бази прийняття управлінських рішень, пов'язаних з діяльністю підприємства.

Таким чином, трансформація потреб управління в отриманні інформації для прийняття рішень пов'язана не лише з потребою оптимізації діяльності, оскільки вона є об'єктивним результатом зміни економічної ситуації та економічних зв'язків і місця суб'єкта діяльності на ринку загалом.

Література

1. Думлер С. А. Управление производством и кибернетика / С. А. Думлер. – М. : Машиностроение, 1969. – 424 с.

2. Рожелюк В. М. Організація бухгалтерського обліку діяльності переробних підприємств: монографія / В. М. Рожелюк. – К.: ННЦ ІАЕ, 2013. – 488 с.

УДК: 657:655.5:347.781

Рудницький В.С.,

д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування,

Вагнер І.М.,

к.е.н., ст. викладач кафедри обліку і оподаткування,

Львівський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»

РОЯЛТІ: ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У сучасних умовах розвитку бізнесу, усе більшої актуальності набирають питання регулювання відносин у сфері інтелектуальної власності, зокрема використання об'єктів авторського права в господарській діяльності. Саме тому, необхідно звернути увагу на особливості виплати роялті як платежів за користування авторськими правами на літературні твори. Адже, згідно з законодавством автор має право на частку доходів отриманих від використання його твору у вигляді роялті.